

Nr 529

Av herr **Hedlund m. fl.**, *angående skatteutjämningen och kostnadsfördelningen mellan stat och kommun.*

(Lika lydande med motion nr 446 i Första kammaren)

För en betydande del av den offentliga sektorn råder ett delat ansvarsförhållande mellan å ena sidan staten och å den andra sidan landstingen och primärkommunerna. Detta delade ansvar gäller beträffande såväl de olika samhällsangelägenheternas utformning som dessas finansiering. I det förstnämnda avseendet är den huvudsakliga utformningen av respektive samhällsangelägenhet bestämd av statsmakterna, medan mer eller mindre utrymme lämnas de lokala förvaltningsorganen — landsting och primärkommuner — för beslut i lokalt varierande praktiska detaljfrågor.

Som exempel på områden där denna kompetens- och kostnadsfördelning råder kan nämnas skola, social- och åldringsvård på primärkommunsidan samt på landstingssidan den allmänna sjukvården. Totalt beräknas dock inte mindre än cirka tre fjärdedelar av kommunernas och landstingens utgifter i det ena eller andra avseendet vara avhängiga av statsmakternas beslut.

Sett mot svårigheterna att på annat sätt ur såväl kompetensområdes- som finansieringssynpunkt skapa den för varje samhällsangelägenhet mest ändamålsenliga förvaltningsformen måste ett mellan stat och kommun delat ansvarsförhållande också sägas vara en i princip god lösning. Det förtjänar vidare nämnas, att kommunernas handhavande av mera allmänna samhällsangelägenheter mycket starkt bidragit till att ge stadga och styrka åt den i övrigt mera lokalt betonade kommunalförvaltningen, liksom till att öka de enskilda medborgarnas möjligheter att aktivt deltaga och utöva insyn i styrelse och förvaltning av samhälleliga angelägenheter.

Samtidigt måste i detta avseende understrykas den principiella betydelsen av att det mellan stat och kommun fördelade ansvaret för respektive samhällsangelägenheter förenas med en rimlig kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna. Den kommunala kostnadsandelen bör därvid i första hand göras avhängig av de kostnader kommunerna själva kan eller vill påverka.

I flera avseenden har utvecklingen på det kommunalekonomiska området under de senaste åren dock gått i precis motsatt riktning. Medan statsmakterna i allt större utsträckning detaljreglerat de mellan stat och kommun gemensamma angelägenheterna har kommunerna fått bära en allt större andel av kostnaderna, såväl absolut som relativt. I detta sammanhang må framhållas att ehuru kommunernas utgifter såsom ovan anförts till cirka tre fjärdedelar är

avhängiga av statsmakternas beslut, torde statens andel av ifrågavarande bruttoutgifter för närvarande inte utgöra mer än en knapp fjärdedel.

Denna detaljreglering har resulterat i en så rik flora av statsbidrag, att den kommunala självstyrelsen även av den anledningen starkt begränsats och medfört högre administrativa kostnader.

Tillsammans med en expansion av den för rent lokala åtgärder betonade kommunala sektorn har den ovan relaterade utvecklingen lett till en ökning av den kommunala utdebiteringen från i genomsnitt 9:97 kronor per skatte-krona 1950 till 15:24 kronor år 1962, dvs. med mer än 50 procent. Under de närmaste åren kan förväntas kraftiga utgiftsökningar på det kommunala området, varav här må nämnas endast skolan för de borgerliga primärkommunerna samt sjukvården på landstingssidan.

Med hänsyn till att kommunalskatten för lägre inkomsttagare utgör en betydligt tyngre börda än statsskatten och dessutom inte utgår efter bärkraft utan proportionellt, måste omedelbara åtgärder vidtagas för att motverka en ytterligare höjning av den kommunala utdebiteringen. Detta bör ske genom att en större andel av kostnaderna täckes via statsbudgeten. Ytterligare ett skäl härför är, att en kommunal finansiering av samhällsangelägenheterna drabbar landets invånare mycket ojämnt på grund av det starkt varierande skatteunderlaget i olika landsändar.

Bakom de ovan relaterade genomsnittssiffrorna beträffande den kommunala utdebiteringen döljer sig en mycket stor variation mellan olika kommuner, en variation mellan i stort sett 11 och 21 kronor i utdebitering per skatte-krona.

För en person med 12 000 kronors inkomst per år innebär denna skillnad i sammanlagd skatt (statlig och kommunal inkomstskatt) närmare 600 kronor eller 50 procent högre skatt per år i en kommun med 21 kronors kommunal utdebitering än i en kommun med 11 kronors utdebitering. För 24 000-kronors-inkomsttagaren är motsvarande skillnad 1 400 kronor eller cirka 35 procent.

Dessa skillnader torde inte bero på motsvarande skillnader i kommunal standard mellan de olika kommunerna utan på olika kommunala kostnader vid lika standard samt framför allt på den varierande skattekraften. Ofta torde för övrigt den kommunala standarden vara lägre i kommuner med extremt hög utdebitering än i sådana med låg utdebitering.

Om man ser till vad vissa utgiftsändamål kostar invånarna i olika kommuner finner man t. ex., att kostnaderna för det obligatoriska skolväsendet kan variera mellan cirka en och sex kronor per skatte-krona. Folkpensionskostnaderna (i huvudsak för änke- och invalidpensioner samt kommunala bostadstillägg) torde efter de senaste höjningarna variera mellan cirka 0:30 kronor och fem kronor per skatte-krona.

Såväl skolväsendet som folkpensioneringen är angelägenheter för vilka man kan kräva att de skall vara likartade över hela landet och att kostnaderna därför också bör vara jämt fördelade efter bärkraft.

Delvis är skälen till dessa till synes växande skillnader i kommunal utdebitering att finna i den kommunala utgiftsexpansionen för rent lokala ändamål, vilken också måste fördelas på ett mycket ojämnt fördelat skatteunderlag, men då de kommunala utgifterna såsom ovan framhållits i mycket stor utsträckning är avhängiga av statsmakternas beslut, måste huvudparten sägas bero på de under senare år för kommunerna starkt försämrade kostnadsrelationerna mellan stat och kommun.

Den av statsmakternas beslut föranledda utgiftsökningen för kommunerna har alltså kommit att fördelas mycket ojämnt på landets invånare. Samma utgiftsökning per invånare — i kronor räknat — medför en tre gånger större utdebiteringsökning i en kommun med 20 skattekrönor per invånare än i en kommun med 60 skattekrönor per invånare. Härtill kommer att minskningen av statens del av kostnaderna bäres enbart av de skattesvagaste kommunerna genom att de skatteunderlagsgraderade statsbidragen förlorat sin skatteutjämnande effekt. Som exempel härpå kan nämnas, att skatteunderlagsdifferentieringen praktiskt taget helt upphört i fråga om statsbidragen till skolbyggnader. På grund av variationerna i skatteunderlag mellan olika kommuner kan alltså skolbyggnadskostnaderna på kommunalskattedeln i en kommun bli tre till fyra gånger så höga som i en annan. Vad det gäller statsbidragen sammanlagt på skolans område kan man för perioden 1949—1958 notera, att landskommunerna fått sin statsbidragskvot sänkt med cirka tio procent, medan den ökat omkring tre procent för de jämförelsevis mera skattekraftiga städerna. Detta har givetvis bidragit till att öka skillnaderna i utdebitering mellan skattekraftiga och skatte-svaga kommuner.

Som ytterligare exempel på en för kommunerna betydligt försämrad kostnadsfördelning kan nämnas, att staten 1948 betalade 70 procent av kostnaderna för skolmåltiderna, medan dess kostnadsandel nu torde vara nere i cirka 15 procent. De kommunala folkpensionskostnaderna har under i stort sett samma tidrymd ökat från cirka 70 till över 500 miljoner kronor, och statens kostnadsandel har sjunkit från cirka 60 till något över 40 procent. Statsbidragen till vatten- och avloppsanläggningar har under de senaste åren minskat från 50 till cirka 17 procent, vartill kommer att kommunerna får vänta ända upp till sex—sju år på utbetalningen av statsbidragen. Därigenom kan beräknas att cirka 40—50 procent av statsbidragens realvärde förbrukas av extra ränteutgifter. Statens eftersläpande skuld på detta område kan i dag uppskattas till över 300 miljoner kronor. En motsvarande och i vissa fall ännu kraftigare statsbidragsurholkning har skett även på landstingssidan.

Sammanlagt ger en försiktig beräkning vid handen, att kommunerna på grund av de förändrade kostnadsrelationerna under enbart de senaste tio åren årligen förlorar cirka 350 miljoner kronor i statsbidrag eller i genomsnitt en krona per skattekröna. Det torde inte kunna bestridas att den ovan relaterade utvecklingen starkt begränsat vissa kommuners möjligheter att med bibehållan-

de av en rimlig skattesats sörja för den kommunala standard som i dagens läge krävs av dem. De kan inte på likvärdiga villkor konkurrera om näringsliv och befolkning.

Vad som gör de skattesvaga kommunernas situation än mer bekymmersam är att de för betungande löpande utgiftsändamål måste eftersätta den mera långsiktiga planeringen för en aktiv kommunalpolitik i framtiden.

Kraven på en snabbt genomförd reform syftande till en generell och värdebeständig kostnadsfördelning och skatteutjämning för av statsmakterna i huvudsak beslutade men av kommunerna förvaltade angelägenheter är därför mycket väl motiverade.

Grundläggande principer för en rättvis kostnadsfördelning

Som ovan anförts kan kommunernas skilda utdebiteringsbehov sägas bero på följande tre faktorer:

1. Olika kommunal standard.
2. Olika kommunal kostnad vid lika standard, t. ex. på grund av befolkningens ålderssammansättning, klimatiska och andra geografiska förhållanden.
3. Varierande skatteunderlag, beräknat t. ex. i antalet skattekronor per invånare.

I kostnadsfördelnings- eller skatteutjämningsavseende förtjänar de tre faktorerna ett något olikartat beaktande. Dessutom kan krävas att ett mera långsiktigt kostnadsfördelningssystem göres så enkelt som möjligt, dvs. får ett ganska generellt utförande, samt att det göres värdebeständigt. Av praktiska skäl bör en skatteutjämning i samband med kostnadsfördelningen mellan stat och kommun vidare ordnas via statsbudgeten.

1. Olika kommunal standard utgör självfallet inget skäl för skatteutjämning. Det hör till den kommunala självstyrelsens viktigaste förutsättningar att invånarna i ett visst administrativt område (t. ex. kommunen) själva skall kunna bestämma över gemensamma angelägenheter samt att de själva också skall bära det ekonomiska ansvaret för de åtgärder de själva påverkar utformningen av. Kommunal standard är emellertid inget entydigt eller lätt definierbart begrepp t. ex. för interkommunala jämförelser. Bl. a. ingår här den service invånarna i en tätort har i fråga om vägar, renhållning och kommunikationer, vilken service inte är kommunalt ordnad i mera glesbebyggda kommuner. Dit hör också kommunernas varierande åtgärder för ekonomisk planering.

2. Olika kommunal kostnad vid lika standard kan bero på många och ofta samverkande faktorer. Bl. a. har utflyttningskommunerna genomgående ett relativt högt antal åldringar och därmed höga folkpensionskostnader. Likaså har vissa typer av kommuner relativt sett större antal förtidspensionerade, vilket också slår igenom på kostnaderna för pensioner och åldringsvård i övrigt. På samma sätt inverkar givetvis proportionen barn i skolåldern. Skolkostna-

derna liksom en rad övriga kommunala kostnader påverkas dessutom av vissa klimatiska och andra geografiska förhållanden, t. ex. avståndsförhållanden.

Om målsättningen är att samma samhälleliga standard skall kunna erhållas till något så när likvärdiga kostnader, måste kostnadsskillnader av denna art beaktas vid utformningen av ett mera permanent kostnadsfördelningssystem.

3. Varierande skatteunderlag. Som ovan anförts kan huvudparten av skillnaderna i kommunal utdebitering förmodligen sägas bero på variationerna i kommunernas skattekraft. Beräknat i antalet skattekrönor per invånare kan variationen i skattekraft vara en direkt följd av den under punkt 2. anförda befolkningsstrukturen i respektive kommuner, men den kan i betydande utsträckning också bero på variationer i kommuninvånarnas genomsnittliga inkomststandard. Oberoende av av vilken orsak skattekraften varierar finns givetvis inget skäl varför kostnaderna t. ex. för en god skola skall variera mellan en och sex kronor per skattekröna eller för folkpensioneringen mellan 0:30 och fem kronor per skattekröna.

Av de tre ovan anförda faktorerna synes alltså de två sistnämnda — kostnadsskillnader vid lika standard samt skatteunderlagsvariationerna — utgöra de två faktorer som främst bör beaktas vid utformningen av ett framtida kostnadsfördelningssystem.

Med hänsyn till att skatteunderlagsvariationerna av dessa två faktorer kan antas vara den mest avgörande faktorn för skilda utdebiteringar synes oss den mest rationella lösningen vara att ett framtida kostnadsfördelningssystem i första hand grundas på skatteunderlagsförstärkande åtgärder, dvs. genom en via statsbudgeten ordnad förstärkning av det kommunala skatteunderlaget. Detta krav synes vidare ge systemet den mest generella utformningen, vilket är angeläget bl. a. från administrativ synpunkt. I samma system bör vidare med generella åtgärder kunna inordnas kraven på skatteutjämning för kostnadsskillnader beroende på geografiska och andra förhållanden (punkt 2 ovan). På grund av sin konstruktion, ett grundläggande bidrag utöver vilka kommunerna tillskjuter resterande medel för full kostnadstäckning, kallas detta bidrag i fortsättningen *skatteunderlagsförstärkande grundbidrag eller grundbidrag*.

För uppnående av målsättningen att olika samhälleliga åtgärder skall kunna ombesörjas till någorlunda lika kostnader i alla kommuner bör alltså de skatte-svaga kommunerna garanteras ett visst minimiskatteunderlag. På grundval av de av staten tillskjutna skattekrönorna, dvs. det antal skattekrönor varmed kommunens egna skattekrönor understiger detta minimiskatteunderlag, bör via statsbudgeten utbetalas bidrag efter en i förväg bestämd utdebitering.

Genom denna fixering av utdebiteringen på det av staten tillskjutna skatteunderlaget vinnes i första hand den målsättningen att kommunen inte genom egna beslut kan påverka storleken av statens bidrag. Det kan vidare ifrågasättas om icke denna fixering bör bestämmas till en viss nivå under den genomsnitt-

liga utdebiteringen i syfte att bibehålla kommunernas intresse för åtgärder som på sikt kan väntas förbättra det egna skatteunderlaget. Detta skulle få till effekt att de egna skattekrona blir "mer värda" än de statliga. 65—80 procent av den genomsnittliga utdebiteringen skulle därvid kunna väntas ge en rimlig relation, vilken dock närmare bör prövas även i förhållande till olika alternativ för den garanterade minimiskatteunderlagsnivån. Vid en förhållandevis hög garanterad minimiskatteunderlagsnivå kan en lägre utdebitering på det av staten tillskjutna skatteunderlaget tänkas och tvärtom.

Som riktpunkt för den garanterade minimiskatteunderlagsnivån bör sättas genomsnittsskatteunderlaget för landets kommuner. Vid kostnadsfördelningssystemets utformning bör detta eller visst relativt av detta anges som den garanterade minimiskatteunderlagsnivån, varigenom bidragens värdebeständighet säkras på ett sätt som inte kan antas bli fallet om den i stället t. ex. fastställes till ett visst antal skattekronor per invånare.

Den särskilda kompensationen för "skilda kostnader vid lika standard" kan i ett system enligt det som ovan angivits ordnas t. ex. genom en reglering av den garanterade minimiskatteunderlagsnivån på så sätt att en kommun med 25 procent högre kommunala kostnader än en bestämd basort också får 25 procent högre garanterad skatteunderlagsnivå.

Några större svårigheter att åtminstone för större områden eller vissa typkommuner göra erforderliga kostnadsundersökningar torde inte föreligga, och de nackdelar en schablonmässig indelning kan komma att ge i detaljer torde mer än väl uppvägas av de fördelar systemet som sådant erbjuder. Ett kostnadsfördelnings- och skatteutjämningsystem av denna karaktär skulle kunna ges en likartad utformning för såväl kommuner som landsting, i vilka senare behovet av en skatteutjämning också är i högre grad nödvändigt.

Särskilt kostnadsfördelningssystem för skolväsendet

Med hänsyn till den betydelsefulla del skolkostnaderna utgör och allt framgent kommer att utgöra av kommunernas utgifter kan ifrågasättas huruvida inte ett särskilt system för fördelningen av kostnaderna mellan stat och kommun för denna verksamhet bör inrättas.

I motsats till ovannämnda system, som i första hand tillgodoser skatteutjämningsbehovet, skulle ett sådant system i första hand syfta till en skälig kostnadsfördelning mellan stat och kommun och möjliggöra att en generellt större del av skolkostnaderna lades på statsbudgeten än för närvarande. Detta synes berättigat inte minst med hänsyn till önskemålet att få en främst för de lägre inkomsttagarna bättre avvägning mellan kommunal och statlig beskattning än den nuvarande.

Ett sådant bidragssystem för skolan kan konstrueras på i princip samma sätt (enligt grundbidragsprincipen), nämligen så att statens konstnadsandel bestäms till ett i förhållande till lärarlönerna bestämt procenttal. Nuvarande drift-

bidrag är för övrigt uppbyggt på samma sätt och skulle i enlighet med detta förslag närmast bara behöva en förhållandevis kraftig uppjustering. För mellan kommunerna varierande kostnader, t. ex. för skolskjutsar, synes vidare vissa särskilda bidrag böra utgå, liksom man vid en närmare prövning bör undersöka huruvida inte investeringsbidragen under en viss övergångstid kan behöva utgå liksom tidigare.

Ett kostnadsfördelningssystem enligt ovan skisserade principer skulle innebära betydande administrativa förenklingar. Det skulle också i jämförelse med nuvarande bidragssystem ge en mera rättvis kostnadsfördelning samt, vilket är det inte minst viktiga, lämna större utrymme för den kommunala självbestämmanderätten. I motsats till vad som nu ofta är fallet skulle detta dessutom kunna ske på ett sådant sätt att kommunerna själva finge ett mera direkt ekonomiskt ansvar för sina egna beslut, avseende t. ex. en högre standard än den nuvarande bidragsnormen nästan i detalj reglerar. Likaså skulle en försiktig kommunal hushållning direkt komma den egna kommunen till godo genom en lägre utdebitering. Grundbidragen är fastställda i förväg och kan i det kommunala budgetarbetet registreras som fasta inkomster. Alla beslut angående deras hushållning återverkar direkt på den kommunens egen utdebitering. Likaså bör den värdebeständighet dessa bidrag är avsedda att ges kunna på ett markant sätt skilja sig från flertalet av nuvarande många olika bidragstyper.

Nuvarande skattelindringsbidrag

Det särskilda bidraget till synnerligen skattetyngda kommuner kommer efter förslag från vårt parti att höjas väsentligt fr. o. m. nästa budgetår. Som detta bidrag därefter kan väntas bli utformat ger denna höjning i åtskilliga kommuner en väsentlig skattelättnad. I huvudsak är bidraget vidare, i likhet med det av oss här föreslagna systemet, baserat på skatteunderlagsprincipen, men på sikt kan det ändå inte sägas ge en tillfredsställande lösning på hela kostnadsfördelnings- respektive skatteutjämningsproblemet. Främst beror detta på att skattelindringsbidraget utgår enbart på den utdebitering som ligger över en viss nivå, för närvarande 11 kronor per skattekrona, medan det inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till de höga t. ex. skol- och åldringskostnaderna i kommuner med en på grund av andra förhållanden relativt låg eller ordinär utdebitering. Inte heller är skattelindringsbidraget förenat med det direkta ekonomiska ansvaret för egna beslut som är fallet i de ovan nämnda grundbidragen.

Statens utgifter för ett nytt kostnadsfördelningssystem

På grund av den stora mångfald av olika statsbidrag som för närvarande utgår kan några säkra beräkningar över statens utgifter för en omläggning av kostnadsfördelningssystemet inte göras genom individuella nedräkningar av de förstnämnda och med tillägg för kostnaderna för ett tänkt grundbidrag upp till en viss garanterad minimiskatteunderlagsnivå. Avgörande för de statliga

utgifterna är vidare vilka generella kommunala utgiftsavlyftningar som kan komma att genomföras. Utöver skolkostnaderna kan man med skäl kräva att kommunernas kostnader för folkpensionerna eller delar därav överföres till staten. Detsamma gäller även kommunernas kostnader för polisväsendet.

Sammanlagt uppgår det totala antalet skattekronor för närvarande till cirka 350 miljoner kronor och de totala kommunala skatteintäkterna till cirka 5,3 miljarder kronor ($350 \times 15:24$). Kommunernas nettoutgifter för skolväsendet torde uppgå till cirka en miljard och folkpensionskostnaderna till drygt 500 miljoner kronor.

Därav kan beräknas att en sammanlagd avlyftning av något över en miljard kronor av kommunernas utgifter — utöver nu utgående statsbidrag till kommuner och landsting — på statsbudgeten skulle ge en kommunal skattesänkning med i genomsnitt tre kronor per skattekrona. Med hänsyn till det skatteunderlagsförstärkande grundbidragets skatteutjämningsseffekt synes det emellertid vara möjligt att inom den ovan angivna medelsramen erhålla såväl en acceptabel skatteutjämningsseffekt som en betydande generell avlyftning av kommunernas kostnader t. ex. för skola och folkpensioner. Det bör i sammanhanget givetvis understrykas, att en sådan utgiftsökning på statsbudgeten medför en motsvarande utgiftsminskning på kommunalskattesidan och sammanlagt alltså ingen annan förändring av det sammanlagda skattetrycket än de omfördelningar, som skulle komma dem som nu har förhållandevis höga kommunalskatter till godo.

Förslag

Frågan om grunderna för den framtida kostnadsfördelningen mellan stat och kommun är för närvarande föremål för 1958 års skatteutjämningskommittés prövning. Då förslag från denna kommitté emellertid inte kan väntas bli framlagda till riksdagens behandling förrän vid 1964 års riksdag kommer från vårt håll att i separata motioner föreslås tillfälliga förstärkningar av vissa nu utgående statsbidrag till dess att ett mera permanent kostnadsfördelnings- och skatteutjämningsystem av generell och värdebeständig karaktär kan komma att införas.

Dessutom förutsätter vi att vissa andra frågor beträffande den nuvarande kostnadsfördelningen mellan stat och kommun kan komma att aktualiseras oberoende av de frågor 1958 års skatteutjämningskommitté arbetar med. Detta gäller bl. a. kostnaderna för polisväsendet samt folkpensionerna.

Beträffande direktiven för 1958 års skatteutjämningskommitté kan nämnas att den förutsättes pröva frågan om den kommunala skatteutjämningsmetoden utifrån tre synpunkter, nämligen 1) genom en annan fördelning av beskattningsföremålen olika kommuner emellan, 2) genom ett återställande av den skatteutjämnande effekten hos vissa nu utgående speciella statsbidrag (resp. kommunbidrag) samt 3) genom införandet av ett allmänt statsbidrag till kommunerna

för motvägande av skatteunderlagsskillnaderna. Den sistnämnda frågan skall prövas bl. a med hänsyn till avvecklingen av skatteersättningen till kommunerna för 1957 års ortsavdragsreform.

Av skäl som ovan framhållits kan skatteutjämningsproblemet inte väntas få en varaktig lösning enbart genom en omfördelning av beskattningsföremålen mellan kommunerna. Likaså bör i enlighet med vad ovan anförts frågan om återställandet av de särskilda statsbidragens skatteutjämnande effekt i stort sett kunna inordnas under frågan om ett mera allmänt statsbidrag motverkande skatteunderlagsskillnaderna. Även från synpunkten att söka få så enkla regler som möjligt skulle en sådan samordning vara att föredra.

Vid prövningen av ett framtida kostnadsfördelnings- resp. skatteutjämnings-system av generell och värdebeständig karaktär bör alltså ges prioritet åt den i utredningsdirektiven som nr 3 anvisade vägen att uppnå skatteutjämning, nämligen införande av ett allmänt statsbidrag till kommunerna för motvägande av skatteunderlagsskillnaderna.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att vid pågående utredning rörande skatteutjämnningen och kostnadsfördelningen mellan stat och kommun må prövas införande av ett kostnadsfördelnings- och skatteutjämningsystem enligt grundbidragsprincipen, i överensstämmelse med vad i motionen har anförts.

Stockholm den 26 januari 1962

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson
i Sundborn

Nils G. Hansson
i Skegrie

S. G. W. Wahlund

Sven Vigelsbo

Per Svensson
i Stenkyrka

Gustaf Svensson
i Vä